

วิชา หุ้นส่วน

การบรรยายภาคคำ ครั้งที่ ๓ และ ๔

วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๔

ดร.พรภัทร์ ตันติกุลานันท์

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

ครั้งที่ ๑ ศุกร์ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๔ - ๑๙.๐๐ - ๑๙.๕๐ น.

ครั้งที่ ๒ ศุกร์ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๔ - ๑๙.๐๐ - ๑๙.๕๐ น.

ครั้งที่ ๓-๔ ศุกร์ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๔ - ๑๘.๐๐ - ๑๙.๕๐ น.

ครั้งที่ ๕-๖ ศุกร์ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๔ - ๑๘.๐๐ - ๑๙.๕๐ น.

ครั้งที่ ๗-๘ ศุกร์ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๔ - ๑๘.๐๐ - ๑๙.๕๐ น.

ห้างหุ้นส่วนสามัญ (ไม่จดทะเบียน)

หัวข้อที่ ๑ การจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญ

หัวข้อที่ ๒ หุ้นส่วนร่วมรับผิดชอบในหนี้ไม่จำกัด

หัวข้อที่ ๓ การลงหุ้น

หัวข้อที่ ๔ การเปลี่ยนแปลงข้อสัญญาเดิมหรือประเภทของกิจการ

หัวข้อที่ ๕ การจัดการงานของหุ้นส่วน

หัวข้อที่ ๖ หลักการสำคัญของห้างหุ้นส่วนสามัญ

หัวข้อที่ ๗ การเลิกห้างหุ้นส่วนสามัญและชำระบัญชี

หัวข้อที่ ๓.๓ แรงงานเป็นเพียงทุนสมมติ

“แรงงานไม่ใช่ทุนทรัพย์ แรงงานเป็นเพียงแค่ทุนสมมติ”

- ลงหุ้นด้วยแรงงาน แม้ตีราคาค่าแรง ก็ไม่ถือว่าแรงงานเป็นทุนทรัพย์ เป็นเพียงทุนสมมติเพื่อประโยชน์ในการคำนวณส่วนกำไร และส่วนขาดทุน ดังนั้น เมื่อเลิกจ้าง ชำระบัญชี หุ้นส่วนที่ลงหุ้นด้วยแรงไม่ได้รับการคืนทุนทรัพย์ ตามมาตรา ๑๐๖๒

“มาตรา ๑๐๖๒ การชำระบัญชี ให้ทำโดยลำดับดังนี้ คือ

(๑) ให้ชำระหนี้ทั้งหลายซึ่งค้างชำระแก่บุคคลภายนอก

(๒) ให้ชดใช้เงินทดรองและค่าใช้จ่ายซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนได้ออก
ของตนไปเพื่อจัดการค้าของห้าง

(๓) ให้คืนทุนทรัพย์ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนได้ลงเป็นหุ้น

ถ้ายังมีทรัพย์เหลืออยู่อีกเท่าไร ก็ให้เฉลี่ยแจกเป็นกำไรใน
ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วน”

- หากผู้ลงหุ้นด้วยแรงงานประสงค์จะได้รับคืนค่าแรง ต้องตกลงมูลค่าสมมติและให้สิทธิได้รับคืนทุน

ฎีกาที่ ๔๗๔๙/๒๕๕๙

โจทก์เป็นหุ้นส่วนที่ลงหุ้นด้วยแรงงานเท่านั้น ไม่ได้มีเงินมาลงทุน และในสัญญาหุ้นส่วน ก็ได้บอกว่าจะแบ่งทุนหรือตีราคาค่าแรงงานเป็นทุนเพื่อคืนให้แก่โจทก์ เมื่อห้างหุ้นส่วนเลิกกัน โจทก์จึงไม่มีสิทธิขอคืนทุนพร้อมดอกเบี้ย

หัวข้อที่ ๓.๔ หุ้นส่วนไม่ส่งมอบส่วนลงหุ้น

- หุ้นส่วนแสดงเจตนาตกลงจัดตั้งห้างหุ้นส่วน ห้างหุ้นส่วนเกิดขึ้นทันที แม้ยังไม่ส่งมอบส่วนลงทุน
- หุ้นส่วนที่ยังไม่ส่งมอบส่วนลงหุ้น ก็มีสิทธิในฐานะเป็นหุ้นส่วน

แต่เป็นหน้าที่ของหุ้นส่วนทุกคนต้องส่งมอบส่วนลงหุ้น ถ้าหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งไม่ส่งมอบส่วนลงหุ้น หุ้นส่วนคนนั้นตกเป็นผู้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ ในกรณีนี้ หุ้นส่วนอื่นจะมีสิทธิเรียกร้องอย่างไร ?

หุ้นส่วนคนอื่นใช้สิทธิ ๒ ประการ

๑. ฟ้องเรียกพร้อมดอกเบี้ยผิดนัด

๒. ขับหุ้นส่วนนั้นออกจากห้าง

“มาตรา ๑๐๓๑ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดละเลยไม่ส่งมอบส่วนลงหุ้นของตนเสียเลย ท่านว่าต้องส่งคำบอกกล่าวเป็นจดหมายจดทะเบียนไปรษณีย์ไปยังผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้น ให้ส่งมอบส่วนลงหุ้นของตนมาภายในเวลาอันสมควร มิฉะนั้นผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น ๆ จะ **ลงเนื้อเห็นพร้อมกัน หรือโดยเสียงข้างมากด้วยกันสุดแต่ข้อสัญญา** ให้เอาผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นออกเสียได้”

เงื่อนไข ๔ ประการ

๑. ไม่ส่งมอบส่วนลงหุ้นเสียเลย หากมีการส่งมอบหุ้นบางส่วนแล้ว ต้องใช้วิธีร้องขอต่อศาลให้กำจัดหุ้นส่วนผู้นั้นออกจากห้าง ตามมาตรา ๑๐๕๗ (๑) ประกอบมาตรา ๑๐๕๘ ถือว่าละเมิดบทบังคับอันเป็นสาระสำคัญ

๒. ต้องส่งคำบอกกล่าวเป็นจดหมายลงทะเบียนไปยังหุ้นส่วนนั้น

๓. ในคำบอกกล่าวต้องบอกกำหนดเวลาให้ส่งมอบส่วนลงหุ้นภายในเวลาอันควร

๔. หากยังคงไม่ส่งมอบส่วนลงหุ้นภายในกำหนดเวลา หุ้นส่วนทุกคน หรือโดยเสียงข้างมากตามแต่ข้อสัญญาที่กำหนดไว้อาจลงมติให้ขับหุ้นส่วนนั้นออกจากห้างได้

หัวข้อที่ ๔ การเปลี่ยนแปลงข้อสัญญาเดิมหรือประเภทของกิจการ

“มาตรา ๑๐๓๒ ห้ามมิให้เปลี่ยนแปลงข้อสัญญาเดิมแห่งห้างหุ้นส่วนหรือประเภทแห่งกิจการ นอกจากด้วยความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนหมดด้วยกันทุกคน เว้นแต่จะมีข้อตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น”

“ข้อสัญญาเดิม” เช่น ข้อตกลงเกี่ยวกับจัดตั้งห้างหุ้นส่วน ออกจากหุ้นส่วน การจัดการห้าง การแบ่งปันกำไรขาดทุน

“ประเภทแห่งกิจการ” เช่น เดิมตกลงตั้งห้างฯ เพื่อค้าอาหารทะเล ต่อมาขายอาหารอีสานด้วย (เนติ ๖๙)

- ไม่สามารถอาศัยเสียงข้างมากของผู้เป็นหุ้นส่วนได้ ต้องให้ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนยินยอม แม้จะเป็นหุ้นส่วนที่ไม่มีอำนาจจัดการห้างฯ เว้นแต่จะมีข้อตกลงเป็นอย่างอื่น

ฎีกาที่ ๑๙๘๒/๒๕๔๓

ห้างหุ้นส่วน โจทก์ลงหุ้นเป็นเงิน จำเลยลงหุ้นเป็นแรงงาน ดำเนินกิจการเปิดร้านอาหาร กำหนดให้โจทก์เป็นผู้รับผิดชอบการเงินของร้านอาหารเพียงผู้เดียว ถือว่าเป็นสาระสำคัญในการตกลงเข้าหุ้นในฐานะที่โจทก์เป็นผู้ลงทุนเป็นเงินทั้งหมด ข้อสัญญาฉบับนี้จำเลยคนเดียวเปลี่ยนแปลงไม่ได้ เว้นแต่โจทก์ยินยอม

จำเลยปิดร้านแล้วเปิดกิจการใหม่วันรุ่งขึ้น ห้ามโจทก์เข้าเกี่ยวข้องกับร้าน หมายความว่าจำเลยเข้ารับผิดชอบเกี่ยวกับการเงินในการจัดเก็บรายได้และรายจ่ายของร้านแทนโจทก์ ถือว่าจำเลยเปลี่ยนแปลงข้อสัญญาที่ทำกันโดยโจทก์ไม่ยินยอม ขัดต่อมาตรา ๑๐๓๒ เป็นการปฏิบัติผิดสัญญาหุ้นส่วน

หัวข้อที่ ๕ การจัดการงานของหุ้นส่วน

พิจารณา ๒ ประเด็น

๕.๑ ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอก

๕.๑.๑ รับผิดชอบบุคคลภายนอกในการกระทำที่เป็นธรรมดา
การค้าขายของห้าง มาตรา ๑๐๕๐

๕.๑.๒ ข้อจำกัดอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนไม่มีผลต่อ
บุคคลภายนอก มาตรา ๑๐๕๓

๕.๑.๓ ผู้เป็นหุ้นส่วนถือเอาสิทธิต่อบุคคลภายนอกในกิจการซึ่ง
ไม่ปรากฏชื่อตนไม่ได้ มาตรา ๑๐๔๙

หัวข้อที่ ๕ การจัดการงานของหุ้นส่วน

๕.๒ ความเกี่ยวพันระหว่าง**ผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเอง**

๕.๒.๑ อำนาจในการจัดการงานห้าง มาตรา ๑๐๓๓ – ๑๐๓๖

๕.๒.๒ ผลของการเข้าจัดการงานห้าง มาตรา ๑๐๔๒ ๑๐๔๓

๘๒๐ ๓๙๖

๕.๑ ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกับ บุคคลภายนอก

อยู่ภายใต้หลักคิด ๒ ข้อ

๑. ห้างหุ้นส่วนไม่ได้นำข้อตกลงการจัดตั้งห้างไปจดทะเบียน
บุคคลภายนอกไม่ทราบว่าใครเป็นหุ้นส่วน มีการตกลง
วัตถุประสงค์หรือข้อจำกัดอำนาจหุ้นส่วนแต่ละคนอย่างไร

๒. หลักตัวการตัวแทนไม่นำมาใช้ มาตรา ๑๐๔๒ อยู่ในส่วนที่
๒ ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเอง

๕.๑.๑ รับผิดต่อบุคคลภายนอกในการกระทำที่เป็นธรรมดา การค้าขายของห้าง

“มาตรา ๑๐๕๐ การใด ๆ อันผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งได้จัดทำไปในทางที่เป็นธรรมดาค่าขายของห้างหุ้นส่วนนั้น ท่านว่าผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนย่อมมีความผูกพันในการนั้น ๆ ด้วย และจะต้องรับผิดร่วมกันโดยไม่จำกัดจำนวนในการชำระหนี้ อันได้ก่อให้เกิดขึ้นเพราะจัดการไปเช่นนั้น”

- “การใดๆ” รวมไปถึงละเมิด “หุ้นส่วนคนใดคนหนึ่ง” อาจเป็นตัวหุ้นส่วนเอง ลูกจ้างหรือตัวแทน

ธรรมดาการค้าขายของห้างดูจากอะไร

๑. ดูจากปกติจารีตประเพณีของกิจการประเภทนั้น

โดยสภาพของกิจการประเภทนั้น วิญญูชนพึงกระทำสิ่งใด

ถ้ากิจการประเภทเดียวกันทำสิ่งนั้น สิ่งนั้นย่อมเป็นธรรมดาการค้าขายของห้าง

๒. ดูจากวัตถุประสงค์ของการตั้งห้าง

ขอบวัตถุประสงค์ที่หุ้นส่วนตกลงกันได้ อาจกว้างหรือแคบกว่าปกติจารีตประเพณีของกิจการประเภทนั้น

- ถ้าขอวัตถุดิบประสงค์ฯ กว้างกว่าปกติจารีตประเพณีฯ

ธรรมดาการค้าขายของห้างสำหรับบุคคลภายนอกเป็นไปตาม
วัตถุดิบประสงค์ฯ

- ถ้าขอวัตถุดิบประสงค์ฯ แคบกว่าปกติจารีตประเพณีฯ

ธรรมดาการค้าขายของห้างสำหรับบุคคลภายนอกเป็นไป
ตามปกติจารีตประเพณีฯ

ดังนั้น อาจมีกรณีหุ้นส่วนทำนอกขอวัตถุดิบประสงค์ฯ แต่เป็น
ธรรมดาการค้าขายของห้างซึ่งผูกพันหุ้นส่วนทุกคนร่วมรับผิดชอบ ซึ่งต่างจาก
หลักตัวการตัวแทน ตัวแทนต้องกระทำภายในขอวัตถุดิบประสงค์ของการ
เป็นตัวแทน จึงผูกพันตัวการตามมาตรา ๘๒๐

บางฎีกา เช่น ฎีกาที่ ๗๓๕/๒๕๖๑ นำหลักตัวการตัวแทนมาวินิจฉัย

ใช้มาตรา ๑๐๓๓ และ ๑๐๔๒

จำเลยทั้งสองใช้ชื่อร่วมกันเปิดคลินิก เป็นการตกลงกันกระทำกิจการร่วมกันให้บริการเป็นห้างหุ้นส่วน หุ้นส่วนทุกคนเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ตามมาตรา ๑๐๓๓ วรรคสอง **ต้องบังคับตามมาตรา ๑๐๔๒ ในเรื่อง ความเกี่ยวพันระหว่างหุ้นส่วนผู้จัดการกับผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายอื่นนั้น ให้บังคับด้วยบทบัญญัติตัวแทน** เมื่อจำเลยที่ ๑ เป็นตัวแทนของจำเลยที่ ๒ ในการร่วมกันให้บริการที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ ซึ่งเป็นการกระทำละเมิด การกระทำละเมิดของหุ้นส่วนคนหนึ่งถือเป็นการกระทำแทนผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นที่เป็นตัวการด้วย จำเลยที่ ๒ ต้องร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่ ๑ ในผลของการกระทำละเมิดนั้นตามมาตรา ๔๒๗

เปรียบเทียบปฏิภาที่ ๓๘๔๘/๒๕๓๑ (เนติ ๗๓) ซึ่งเป็นเรื่องห้างทำ
ละเมิดเช่นกัน แต่การวินิจฉัยให้หุ้นส่วนรับผิดชอบ เพียงแต่ใช้
มาตรา ๑๐๕๐

จำเลยที่ ๑ กับ บริษัทในต่างประเทศ ๒ บริษัท จดทะเบียนการค้า
สำหรับงานก่อสร้างสะพานไว้กับกรมสรรพากรว่า “สาธบริดิจจอย
เวนเจอร์” ซึ่งก็คือห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน รถของโจทก์ตกลง
ไปในหลุมที่กิจการร่วมค้าขุดไว้จึงเป็นการละเมิดในกิจการที่เป็น
ธรรมดาการค้า จำเลยที่ ๑ ต้องรับผิดชอบไม่จำกัดจำนวนในการชำระ
หนี้ที่เกิดขึ้นจากการละเมิดนั้น ตามมาตรา ๑๐๕๐ โจทก์จึงฟ้อง
จำเลยที่ ๑ ได้

๕.๑.๒ ข้อจำกัดอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนไม่มีผลต่อ

บุคคลภายนอก

“มาตรา ๑๐๕๓ ห้ามหุ้นส่วนซึ่งมิได้จดทะเบียนนั้น ถึงแม้จะมีข้อจำกัดอำนาจของหุ้นส่วนคนหนึ่งในการที่จะผูกพันผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น ๆ ท่านว่าข้อจำกัดเช่นนั้นก็ห้ามมีผลถึง**บุคคลภายนอก**ไม่”

- มาตรา ๑๐๓๓ หลัก คือ ผู้เป็นหุ้นส่วนย่อมเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการทุกคน เมื่อมีข้อจำกัดอำนาจ บุคคลภายนอกไม่อาจทราบได้ เพราะข้อมูลของห้างมิได้เปิดเผยต่อสาธารณะ แต่ถ้าบุคคลภายนอกทราบก็ผูกพัน หลักใช้สิทธิไม่สุจริตมาตรา ๕

- ข้อจำกัดอำนาจ เช่น ต้องร่วมกันลงนาม หรือบางคนไม่มีอำนาจจัดการห้าง หรือมีอำนาจจัดการห้างแต่ห้ามทำนิติกรรมบางอย่าง

ข้อสอบเนติฯ สมัย ๖๙

หนึ่ง สอง สาม สี่ และห้า ตกกลางตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญ ประกอบกิจการค้าอาหารทะเล มีข้อจำกัดอำนาจว่าให้ หนึ่ง สอง และสาม เท่านั้นที่มีอำนาจจัดการ ต่อมา หนึ่งเรียกประชุมหุ้นส่วนทุกคนเพื่อขายอาหารอีสานด้วย มติที่ประชุม คือ ทุกคนตกลง ยกเว้นห้า

ต่อมา ห้า ทำสัญญาซื้อวัตถุดิบสำหรับปรุงอาหารทะเลจาก สมชายเป็นเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท โดยสมชายไม่ทราบว่าห้างหุ้นส่วนมี หนึ่ง สอง และสามเท่านั้นที่มีอำนาจจัดการ สมชายส่งมอบวัตถุดิบตามสัญญา แต่ หนึ่ง สอง และสามไม่ยอมรับมอบ

(๑) มติที่ประชุมชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ (๒) สมชายฟ้องใครให้รับผิดชอบได้บ้าง

เฉลย (มาตรา ๑๐๓๒ ๑๐๕๐ ๑๐๕๓)

(๑) มติที่ประชุมชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

มาตรา ๑๐๓๒ ห้ามเปลี่ยนแปลงข้อสัญญาเดิมหรือประเภทกิจการ นอกจากด้วยความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคน เว้นแต่มีข้อตกลง

(๒) สมชายฟ้องใครให้รับผิดชอบได้บ้าง

มาตรา ๑๐๕๐ การใด ๆ อันหุ้นส่วนคนใดทำไปในทางที่เป็นธรรมดาการค้าขายของห้างหุ้นส่วน หุ้นส่วนทุกคนย่อมผูกพันในการนั้น และรับผิดชอบโดยไม่จำกัดจำนวนในการชำระหนี้

มาตรา ๑๐๕๓ ข้อจำกัดอำนาจไม่มีผลถึงบุคคลภายนอก

๕.๑.๓ ผู้เป็นหุ้นส่วนถือเอาสิทธิต่อบุคคลภายนอกในกิจการ ซึ่งไม่ปรากฏชื่อตนไม่ได้

“มาตรา ๑๐๔๙ ผู้เป็นหุ้นส่วนจะถือเอาสิทธิใด ๆ แก่บุคคลภายนอกใน
กิจการค้าขายซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตนนั้นหาได้ไม่” (เนติ ๕๐ และ ๕๙)

- ไม่ได้เข้ามาเป็นคู่สัญญาในกิจการค้าขาย หลักความผูกพันของสัญญา
ต่อคู่สัญญา Privity of Contract

- มาตรา ๑๐๔๙ เป็นบทคุ้มครองบุคคลภายนอก เนื่องจากไม่สามารถ
แสวงหาหลักฐานเพื่อตรวจสอบได้ว่าบุคคลผู้กล่าวอ้างถือเอาประโยชน์
เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนนั้นจริงหรือไม่

ฎีกาที่ ๗๗๒๑/๒๕๔๓

จำเลยร่วมกับ ส. และ ม. เป็นหุ้นส่วนกันในห้างหุ้นส่วน
สามัญรับถมดินให้จำเลย แต่จำเลยร่วมผู้เดียวที่ทำสัญญาเป็นผู้
รับจ้างถมดินกับจำเลย ส. และ ม. มิได้เป็นคู่สัญญากับจำเลยจึงไม่มี
นิติสัมพันธ์ต่อกัน แม้บุคคลทั้งสองจะเป็นหุ้นส่วนกับจำเลยร่วม ก็ไม่
มีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยชำระค่าว่าจ้างถมดิน ตามมาตรา ๑๐๔๙

ข้อสังเกต

- ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนไม่มีสภาพนิติบุคคล ดังนั้น หุ้นส่วนผู้จัดการจะใช้ชื่อตนเองเป็นคู่สัญญาเสมอ
- ระหว่างหุ้นส่วนด้วยกันเอง เรียกเอาส่วนของตนได้แม้จะไม่ปรากฏชื่อตนในกิจการค้านั้น ตามมาตรา ๑๐๔๘
- กรณีบุคคลภายนอก**ทำละเมิดต่อห้างหุ้นส่วน การฟ้องคดี**ไม่ใช่การถือเอาสิทธิในกิจการค้าตามมาตรา ๑๐๔๙ หุ้นส่วนทุกคนจึงฟ้องคดีได้ มีฎีกาที่ ๑๖๓๒/๒๕๕๒ วินิจฉัยโดยอาศัยมาตรา ๑๐๓๓ ว่าเป็นเรื่องจัดการห้างหุ้นส่วน เช่นเดียวกับ**การเป็นผู้เสียหายคดีอาญา** ดูฎีกาที่ ๙๙๔๘/๒๕๕๕ (ประชุมใหญ่) ใน ๕.๒.๑

ฎีกาที่ ๑๖๓๒/๒๕๕๒

โจทก์และ ส. ร่วมประกอบกิจการค้าขายและขนส่งอาหารเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ ชื่อผู้ประกอบการรถยนต์ในสมุดคู่มือการจดทะเบียนเป็นชื่อ ส. และ ส. มอบรถให้โจทก์ครอบครองเพื่อใช้ส่งอาหารทะเล การจดทะเบียนรถไม่ใช่หลักฐานแห่งกรรมสิทธิ์เป็นเพียงการควบคุมการใช้รถภาษี เจ้าของหรือผู้ประกอบการต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริง

รถยนต์เป็นทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วน เมื่อได้รับความเสียหายโดยไม่ปรากฏว่าได้ตกลงกันไว้ในกระบวนการจัดการห้างหุ้นส่วน โจทก์ในฐานะหุ้นส่วนย่อมมีอำนาจฟ้องร้องผู้กระทำให้ทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนได้รับความเสียหายได้ตามมาตรา ๑๐๓๓

๕.๒ ความเกี่ยวพันระหว่าง**ผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเอง**

๕.๒.๑ อำนาจในการจัดการงานห้าง มาตรา ๑๐๓๓ - ๑๐๓๖

๕.๒.๒ ผลของการเข้าจัดการงานห้าง มาตรา ๑๐๔๒ ๑๐๔๓

๘๒๐ ๓๙๖

๕.๒.๑ อำนาจในการจัดการงานห้าง มาตรา ๑๐๓๓ - ๑๐๓๖

เริ่มพิจารณาจากว่ามีข้อตกลงในการจัดการงานห้างหุ้นส่วนหรือไม่

๑. ถ้าไม่มีข้อตกลง หุ้นส่วนทุกคนเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ

“มาตรา ๑๐๓๓ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนมิได้ตกลงกันไว้ในกระบวนการจัดการห้างหุ้นส่วนไซร์ ท่านว่าผู้เป็นหุ้นส่วนย่อมจัดการห้างหุ้นส่วนนั้นได้ทุกคน แต่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดจะเข้าทำสัญญาอันใดซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนอีกคนหนึ่งทำทั้งนั้นไม่ได้

ในกรณีเช่นนี้ ท่านให้ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนย่อมเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการทุกคน”

-หุ้นส่วนทุกคนเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ มีอำนาจจัดการงานได้โดยลำพัง

ฎีกาที่ ๙๙๔๘/๒๕๕๕ (ประชุมใหญ่)

โจทก์ร่วมและผู้เสียหายที่ ๒ เข้าร่วมเป็นหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนกับบริษัท อ. เพื่อดำเนินกิจการของโรงเรียน ไม่ปรากฏว่าผู้เป็นหุ้นส่วนตกลงกันไว้ในกระบวนการจัดการห้างหุ้นส่วนย่อมจัดการห้างนั้นได้ทุกคนตามมาตรา ๑๐๓๓ วรรคหนึ่ง โจทก์ร่วมในฐานะหุ้นส่วน ย่อมเป็นผู้เสียหายมีอำนาจร้องทุกข์เป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญา หรือเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการได้

-แม้หุ้นส่วนทุกคนมีอำนาจจัดการงานได้โดยลำพัง **แต่จะเข้าจัดการงาน**
ซึ่งหุ้นส่วนอีกคนหนึ่งทักท้วงไม่ได้ ถ้ามีการฝ่าฝืน **ความรับผิดชอบของผู้เป็น**
หุ้นส่วนแต่ละคน ต้องแยกพิจารณาระหว่างความรับผิดชอบต่อ
บุคคลภายนอก และความรับผิดระหว่างหุ้นส่วนด้วยกัน

-**ความรับผิดชอบของหุ้นส่วนแต่ละคนต่อบุคคลภายนอก ย้อนกลับไป**
พิจารณาตามมาตรา ๑๐๕๐ ถ้าการทำลงเป็นธรรมดาการค้าขายของ
ห้าง บุคคลภายนอกเรียกให้หุ้นส่วนทุกคนรับผิดชอบในหนี้ดังกล่าวได้
หุ้นส่วนอื่นยกมาตรา ๑๐๓๓ ขึ้นต่อสู้บุคคลภายนอกไม่ได้

- **ความรับผิดระหว่างหุ้นส่วนด้วยกัน ให้ดูในหัวข้อ ๕.๒.๒ ผลของการ**
เข้าจัดการงานห้าง

๒. ถ้ามีข้อตกลงในการจัดการงานห้าง จะมี ๒ แบบ

แบบที่ ๑ ตกลงว่าการจัดการงานของห้างของหุ้นส่วน ให้เป็นไปตามมติเสียงข้างมากของหุ้นส่วน มาตรา ๑๐๓๔

“ถ้าได้ตกลงกันไว้ว่าการงานของห้างหุ้นส่วนนั้นจักให้เป็นไปตามเสียงข้างมากแห่งผู้เป็นหุ้นส่วนไซ้ร้ ท่านให้ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งมีเสียงเป็นคะแนนหนึ่ง โดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนที่ลงหุ้นด้วยมากหรือน้อย”

- หรืออาจกำหนดสัดส่วนเสียงของหุ้นส่วนแต่ละคนไว้ไม่เท่ากันก็ได้

แบบที่ ๒ ตกลงให้หุ้นส่วนคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ
มาตรา ๑๐๓๕

“ถ้าได้ตกลงกันไว้ว่าจะให้ผู้เป็นหุ้นส่วนหลายคนจัดการห้างหุ้นส่วน
ไซร์ หุ้นส่วนผู้จัดการแต่ละคนจะจัดการห้างหุ้นส่วนนั้นก็ได้ **แต่หุ้นส่วน
ผู้จัดการคนหนึ่งคนใด จะทำการอันใดซึ่งหุ้นส่วนผู้จัดการคนหนึ่งทักท้วง
นั้นไม่ได้**”

ข้อสังเกต

- ถ้าหุ้นส่วนตกลงตั้งหุ้นส่วนผู้จัดการคนเดียว หุ้นส่วนผู้จัดการนั้นมีอำนาจ
จัดการงานได้ตามลำพัง ถ้าตั้งหลายคนแต่ละคนก็จัดการได้โดยลำพัง
เช่นกัน เพียงแต่จะทำการอันใดที่หุ้นส่วนผู้จัดการอีกคนทักท้วงไม่ได้
(ลักษณะเดียวกับมาตรา ๑๐๓๓)

- ข้อตกลงที่ให้หุ้นส่วนบางคนเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ คือข้อจำกัดอำนาจ ซึ่งใช้ยับยั้งบุคคลภายนอกไม่ได้ ตามมาตรา ๑๐๕๓ หัวข้อ ๕.๑.๒
- การถอดหุ้นส่วนผู้จัดการต้องทำโดยมติเอกฉันท์ มาตรา ๑๐๓๖
- หากหุ้นส่วนผู้จัดการ จัดการงาน ซึ่งหุ้นส่วนผู้จัดการอีกคนทักท้วง ความรับผิดชอบของหุ้นส่วนแต่ละคนต่อบุคคลภายนอก พิจารณาตามมาตรา ๑๐๕๐ คือ ถ้าเป็นเรื่องธรรมดาการค้าขายของห้าง เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้หุ้นส่วนทุกคนรับผิดชอบ
- ความรับผิดชอบระหว่างหุ้นส่วนด้วยกัน ให้ดูในหัวข้อถัดไป ๕.๒.๒ ผลของการเข้าจัดการงานห้าง

๕.๒.๒ ผลของการเข้าจัดการงานห้าง (ในระหว่างผู้เป็น หุ้นส่วนด้วยกัน) มาตรา ๑๐๔๒ ๑๐๔๓ ๘๒๐ ๓๙๖

๑. กรณีที่ผู้จัดการงานกระทำไปโดยมีสิทธิจัดการ

- “มีสิทธิจัดการ” คือ ผู้จัดการงานเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ไม่ว่าจะตาม
มาตรา ๑๐๓๓ หุ้นส่วนทุกคนเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการและกระทำไปโดยไม่
ถูกคัดค้านจากหุ้นส่วนอื่น หรือ ตามมาตรา ๑๐๓๕ ตกลงกันให้บางคน
เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการและกระทำไปโดยไม่ถูกคัดค้านจากหุ้นส่วนผู้จัดการ
อื่น

- เวลาวินิจฉัยให้นำมาตรา ๑๐๔๒ ซึ่งกำหนดให้นำเรื่องตัวแทน (มาตรา ๘๒๐) มาใช้ ผลคือ การกระทำของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ รายนั้นผูกพันหุ้นส่วนอื่น

มาตรา ๑๐๔๒ ความเกี่ยวพันระหว่างหุ้นส่วนผู้จัดการกับผู้เป็นหุ้นส่วน ทั้งหลายอื่นนั้น ท่านให้บังคับด้วยบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่า **ด้วยตัวแทน**

มาตรา ๘๒๐ ตัวการย่อมมีความผูกพันต่อบุคคลภายนอก**ในกิจการ** ทั้งหลายอันตัวแทนหรือตัวแทนช่วงได้ทำไปภายในขอบอำนาจแห่ง**ฐาน** **ตัวแทน**

๒. กรณีที่ผู้จัดการงานกระทำไปโดยไม่มีสิทธิจัดการ

- “ไม่มีสิทธิจัดการ” คือ (๑) ผู้จัดการงานไม่ได้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ เพราะมีการกำหนดไว้เฉพาะบางคน ตามมาตรา ๑๐๓๕ หรือ (๒) ผู้จัดการงานเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ไม่ว่าจะตาม มาตรา ๑๐๓๓ (หุ้นส่วนทุกคนเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ) หรือตาม มาตรา ๑๐๓๕ (ตกลงกันให้บางคนเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ) แต่กระทำไปโดยถูกคัดค้าน หรือกระทำไปโดยนอกเหนือข้อจำกัด อำนาจที่บรรดาหุ้นส่วนตกลงกันไว้ ซึ่งถือว่ากระทำล่วงขอบอำนาจ

- เวลาวินิจฉัยให้นำมาตรา ๑๐๔๓ ซึ่งกำหนดให้นำเรื่องจัดการงานนอกสั่งมาใช้
วินิจฉัย

มาตรา ๑๐๔๓ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนอันมิได้เป็นผู้จัดการเอื้อมเข้ามาจัดการ
งานของห้างหุ้นส่วนก็ดี หรือผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งเป็นผู้จัดการกระทำล่วง
ขอบอำนาจของตนก็ดี ท่านให้บังคับด้วยบทบัญญัติแห่งประมวล
กฎหมายนี้ ว่าด้วยจัดการงานนอกสั่ง

มาตรา ๓๙๖ ถ้าการที่เข้าจัดการงานนั้นเป็นการขัดกับความประสงค์
อันแท้จริงของตัวการก็ดี หรือขัดกับความประสงค์ตามที่จะพึงสันนิษฐาน
ได้ก็ดี และผู้จัดการก็ควรจะได้รู้สึกเช่นนั้นแล้วด้วยไซ้ ท่านว่าผู้จัดการ
จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ตัวการเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ
อันเกิดแต่ที่ได้เข้าจัดการนั้น แม้ทั้งผู้จัดการจะมีได้มีความผิดประการอื่น

ผลคือ

หุ้นส่วนผู้นั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายต่อหุ้นส่วนคนอื่นจากการเข้าจัดการงานนั้น ตามมาตรา ๓๙๖ แต่ถ้าสมประโยชน์แก่ห้างหุ้นส่วน ก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อหุ้นส่วนอื่น **ต้องเสียหายถึงรับผิดชอบ**

ตัวอย่าง

ก ข ค เป็นหุ้นส่วน ในห้างหุ้นส่วนสามัญมีวัตถุประสงค์ขายเสื้อผ้า โดยจะซื้อเสื้อผ้ามาขายต่อ ทั้งสามคนยอมมีสิทธิจัดการงาน เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการตามมาตรา ๑๐๓๓ วรรคสอง ต่อมา ข ซื้อเสื้อผ้าจาก ง เพื่อนำมาขาย โดย ค คัดค้าน

- ระหว่าง ก ข ค ใช้มาตรา ๓๙๖ ประกอบมาตรา ๑๐๔๓ การซื้อเสื้อผ้าของ ข จาก ง ถือว่าเป็นกิจการที่หุ้นส่วนผู้จัดการไม่มีอำนาจจัดการและ ข ทราบแล้วยังฝ่าฝืนกระทำไป หากมีความเสียหายหรือไม่สมประโยชน์เกิดขึ้นกับผู้เป็นหุ้นส่วน ข ต้องรับผิดชอบกับผู้เป็นหุ้นส่วน

- ระหว่าง ก ข ค **กับ ง** เป็นไปตามมาตรา ๑๐๕๐ การซื้อเสื้อผ้าเป็น
เรื่องธรรมดาการค้าขายของห้างฯ ง จึงเรียกให้ ก ข หรือ ค รับผิด
ชำระหนี้โดยสิ้นเชิงได้

หากการซื้อเสื้อผ้านั้นไม่สมประโยชน์ ก กับ ค มีสิทธิไล่เบียดเอาจาก ข
ได้ ตามมาตรา ๒๒๙ (๓) (เรื่องรับช่วงสิทธิ) การรับช่วงสิทธิย่อมมีขึ้น
ด้วยอำนาจกฎหมาย และย่อมสำเร็จเป็นประโยชน์แก่บุคคลดังจะ
กล่าวต่อไปนี้ คือ (3) บุคคลผู้มีความผูกพันร่วมกับผู้อื่น หรือเพื่อผู้อื่น
ในอันจะต้องใช้หนี้ มีส่วนได้เสียด้วยในการใช้หนี้นั้น และเข้าใช้หนี้
นั้น

หัวข้อที่ ๖ หลักการสำคัญของห้างหุ้นส่วนสามัญ

๖.๑ คุณสมบัติของหุ้นส่วนเป็นสาระสำคัญ ส่งผลไปยัง มาตรา ๑๐๔๐ ๑๐๔๑ และ ๑๐๕๕ (๕)

๖.๒ ความรับผิดชอบของหุ้นส่วนที่ออกจากหุ้นส่วน และผู้ที่เข้าเป็นหุ้นส่วนใหม่ ตามมาตรา ๑๐๕๑ และ ๑๐๕๒

๖.๓ ห้ามหุ้นส่วนค้าขายแข่งกับห้าง ตามมาตรา ๑๐๓๘

๖.๔ สิทธิของดใช้ชื่อของหุ้นส่วนซึ่งออกจากหุ้นส่วนแล้วเป็นชื่อห้าง ตามมาตรา ๑๐๔๗

๖.๕ ผู้แสดงตนว่าเป็นหุ้นส่วนต้องรับผิดชอบ ตามมาตรา ๑๐๕๔

๖.๖ หุ้นส่วนเรียกเอาส่วนของตนในกิจการซึ่งไม่ปรากฏชื่อ ตามมาตรา ๑๐๔๘

๖.๑ คุณสมบัติของหุ้นส่วนเป็นสาระสำคัญ ต้องใช้ความเชื่อใจ
(มาตรา ๑๐๕๐) จึงส่งผล ๓ ประการ

(๑) ห้ามชักนำผู้อื่นเป็นหุ้นส่วนโดยไม่ได้ได้รับความยินยอมจากหุ้นส่วนทุกคน

“มาตรา ๑๐๔๐ ห้ามมิให้ชักนำเอาบุคคลผู้อื่นเข้ามาเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนโดยมิได้รับความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนหมดด้วยกันทุกคน เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น”

การชักนำ เช่น โอนหุ้น เพิ่มทุน ออกหุ้นเพิ่ม **อาศัยเพียงเสียงข้างมากไม่ได้**

ดูมาตรา ๑๐๓๒ ประกอบ “เปลี่ยนข้อสัญญาเดิม”

- ขายส่วนลงหุ้นให้กับหุ้นส่วนคนอื่นด้วยตัวเอง ไม่ใช่การชัก
นำบุคคลอื่นเข้ามาเป็นหุ้นส่วน

- หุ้นส่วนให้ห้างใช้ทรัพย์สินเป็นส่วนลงหุ้น ต่อมาขายทรัพย์สินให้
บุคคลภายนอก ไม่ถือว่าเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์คนใหม่เข้ามาเป็นหุ้นส่วน
ไม่ต้องห้ามตามมาตรา ๑๐๔๐ (ฎีกาที่ ๓๗๔๐/๒๕๔๒)

- แต่ถ้าบุคคลภายนอกขอใส่ชื่อร่วมในโฉนดที่ดินซึ่งผู้เป็น
หุ้นส่วนคนหนึ่งถือกรรมสิทธิ์แทนห้าง เท่ากับเป็นการเข้ามาเป็น
หุ้นส่วนในห้าง โดยไม่ได้รับความยินยอมจากหุ้นส่วนทุกคน ต้องห้าม
ตามมาตรา ๑๐๔๐ ฎีกาที่ ๑๔๐๐๕/๒๕๕๘

ฎีกาที่ ๑๔๐๐๕/๒๕๕๘

การที่โจทก์ผู้เป็นบุคคลภายนอกห้างหุ้นส่วนสามัญ จะขอใส่ชื่อร่วม
ในโฉนดที่ดิน 87 แปลง ซึ่งมีชื่อจำเลยเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ **แทน**
ห้างหุ้นส่วนสามัญ เท่ากับเป็นการเข้ามาเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน
โดยไม่ได้ได้รับความยินยอมจากผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนซึ่งไม่อาจ
กระทำได้ ตามมาตรา ๑๐๔๐ เมื่อกรณีฟังได้ว่าที่ดินพิพาทดังกล่าวเป็น
ทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนสามัญมิใช่ของจำเลย โจทก์จึงไม่อาจฟ้องขอ
ใส่ชื่อร่วมได้

(๒) การโอนผลกำไรให้บุคคลภายนอกไม่ทำให้บุคคลภายนอกเข้ามาเป็นหุ้นส่วน

“มาตรา ๑๐๔๑ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งโอนส่วนกำไรของตนในห้างหุ้นส่วนทั้งหมดก็ดี หรือแต่บางส่วนก็ดี ให้แก่บุคคลภายนอกโดยมิได้รับคามยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายอื่นไซ้รู้ ท่านว่าบุคคลภายนอกนั้นจะกลายเป็นเข้าหุ้นส่วนด้วยก็หามิได้”

- เป็นสิทธิส่วนตัว

- ผู้รับโอนไม่ใช่คู่สัญญาในสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วน ไม่มีอำนาจ

จัดการงาน

(๓) หากหุ้นส่วนคนใดตาย ล้มละลายหรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถ ห้างหุ้นส่วนเล็กกัน มาตรา ๑๐๕๕ (๕)

บรรยายรายละเอียดในหัวข้อ ๗.๑.๒ การเลิกห้าง

๖.๒ ความรับผิดชอบของหุ้นส่วนที่ออกจากหุ้นส่วน และผู้ที่เข้าเป็นหุ้นส่วนใหม่ ตามมาตรา ๑๐๕๑ และ ๑๐๕๒

“มาตรา ๑๐๕๑ ผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งออกจากหุ้นส่วนไปแล้วยังคงต้องรับผิดชอบในหนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนได้ออกจากหุ้นส่วนไป”

เหตุผล เจ้าหนี้เข้าทำสัญญาใดๆกับห้างฯ เพราะเชื่อในคุณสมบัติของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนว่าจะชำระหนี้ได้

- หนี้ต้องเกิดขึ้นก่อนออกจากห้าง ไม่ว่าจะหนี้ตามสัญญาหรือละเมิด และไม่ว่าจะถึงกำหนดชำระเมื่อใด ต้องรับผิดชอบจนกว่าหนี้ระงับไป หรือจนกว่าหนี้จะขาดอายุความแล้วมีการยกอายุความนั้นขึ้นต่อสู้

ข้อสังเกต หุ้่นส่วนคนหนึ่งจะออกจากความเป็นหุ้่นส่วน ต้องอาศัยความยินยอมของหุ้่นส่วนคนอื่นทุกคน เป็นการเปลี่ยนแปลงข้อสัญญาเดิมตามมาตรา ๑๐๓๒ (หัวข้อที่ ๔)

“**มาตรา ๑๐๕๒** บุคคลผู้เข้าเป็นหุ้่นส่วนในห้างหุ้่นส่วนย่อมต้องรับผิดชอบในหนี้ใดๆ ซึ่งห้างหุ้่นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้น **ก่อนที่ตนเข้ามาเป็นหุ้่นส่วนด้วย**”

ข้อสังเกต การเข้าเป็นหุ้่นส่วนต้องได้รับความยินยอมจากทุกคนด้วยตามหลักห้ามชักนำบุคคลอื่นเข้าเป็นหุ้่นส่วนฯ มาตรา ๑๐๔๐

ทั้งสองกรณีอาจมีข้อตกลงระหว่างหุ้่นส่วนเป็นอย่างอื่นซึ่งไม่ผูกพันบุคคลภายนอก

๖.๓ ห้ามหุ้นส่วนค้าขายแข่งกับห้าง ตามมาตรา ๑๐๓๘

“มาตรา ๑๐๓๘ วรรคหนึ่ง ห้ามมิให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประกอบกิจการ อย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งมีสภาพดุษเดียวกัน และเป็นการแข่งขันกับ กิจการของห้างหุ้นส่วนนั้น ไม่ว่าจะทำเพื่อประโยชน์ตนหรือประโยชน์ ผู้อื่น โดยมีได้รับความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นๆ”

- กิจการต้องมีสภาพดุษเดียวกันและเป็นการแข่งขันกับห้าง ให้ดู **สภาพ** คือ ประเภทกิจการมีสาระสำคัญเดียวกันหรือไม่ ขายสินค้า เหมือนกัน **เวลา** คือ ต้องช่วงเวลาเดียวกัน **สถานที่** ต้องที่เดียวกัน
- ไม่ว่าจะทำเพื่อประโยชน์ตนเองหรือผู้อื่น เช่น เป็นลูกจ้าง

“มาตรา ๑๐๓๘ วรรคสอง ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดทำการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรานี้ไซ้ ผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น ๆ ชอบที่จะเรียกเอาผลกำไรซึ่งผู้นั้นหาได้ทั้งหมด **หรือ**เรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อการที่ห้างหุ้นส่วนได้รับความเสียหายเพราะเหตุนั้น แต่ท่านห้ามมิให้ฟ้องเรียกเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่งนับแต่วันทำการฝ่าฝืน”

- เงินที่เรียกมาได้ตกเป็นของหุ้นส่วนซึ่งมิได้ทำผิดหน้าที่
- ถ้าฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทน แม้กิจการที่ค้าขายแข่งกับกิจการของห้างจะขาดทุน หรือผู้เป็นหุ้นส่วนที่ฝ่าฝืนไม่เคยได้รับผลกำไรจากกิจการที่ค้าขายแข่งก็ตาม หุ้นส่วนที่ฝ่าฝืนก็ยังคงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน เพราะไม่ใช่การฟ้องเรียกเอาผลกำไร

- นอกจากนี้ใช้สิทธิตามมาตรา ๑๐๓๘ วรรคสองแล้ว หุ้นส่วนอื่นสามารถ
ร้องขอให้ศาลสั่งเลิกห้างได้ ถือว่าเป็นการล่วงละเมิดบทบังคับอันเป็น
สาระสำคัญ ตามมาตรา ๑๐๕๗ (๑) หรือกำจัดหุ้นส่วน ตามมาตรา
๑๐๕๘ แต่จะบังคับให้หุ้นส่วนที่ฝ่าฝืนหยุดประกอบกิจการไม่ได้เพราะ
อาจเป็นเหตุให้บุคคลภายนอกผู้สุจริตได้รับความเสียหาย

(เทียบฎีกาที่ ๘๕๓๒/๒๕๕๙ เรื่องห้างหุ้นส่วนจำกัดมาตรา ๑๐๖๖ และ
๑๐๖๗ แต่นำมาเทียบเคียงมาตรา ๑๐๓๘ ได้)

๖.๔ สิทธิของดใช้ชื่อของหุ้นส่วนซึ่งออกจากหุ้นส่วนแล้วเป็นชื่อห้าง ตามมาตรา ๑๐๔๗

“มาตรา ๑๐๔๗ ถ้าชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งออกจากหุ้นส่วนไปแล้วยังคงใช้เรียกขานติดเป็นชื่อห้างหุ้นส่วนอยู่ ท่านว่าผู้เป็นหุ้นส่วนนั้นชอบที่จะเรียกให้ดใช้ชื่อของตนเสียได้”

- เพื่อคุ้มครองบุคคลภายนอกและหุ้นส่วนซึ่งออกจากหุ้นส่วนไปแล้วมิให้ต้องรับผิดชอบว่าแสดงตนเป็นหุ้นส่วนด้วยยินยอมให้ใช้ชื่อ มาตรา ๑๐๕๔ วรรคหนึ่ง (หัวข้อ ๖.๕)

๖.๕ ผู้แสดงตนว่าเป็นหุ้นส่วนต้องรับผิดชอบ ตามมาตรา ๑๐๕๔

“มาตรา ๑๐๕๔ วรรคหนึ่ง บุคคลใดแสดงตนว่าเป็นหุ้นส่วนด้วยวาจาก็ดี ด้วยลายลักษณ์อักษรก็ดี ด้วยกิริยาก็ดี ด้วยยินยอมให้เขาใช้ชื่อตนเป็นชื่อห้างหุ้นส่วนก็ดี หรือรู้แล้วไม่คัดค้านปล่อยให้เขาแสดงว่าตนเป็นหุ้นส่วนก็ดี ท่านว่าบุคคลนั้นย่อมต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนเสมือนเป็นหุ้นส่วน”

๑. แสดงด้วยวาจา ลายลักษณ์อักษร หรือกิริยาว่าตนเป็นหุ้นส่วน

๒. ยินยอมให้ห้างใช้ชื่อตนเป็นชื่อห้างหุ้นส่วน

๓. รู้แล้วไม่คัดค้านปล่อยให้เขาแสดงว่าตนเป็นหุ้นส่วน

- เหตุผล เพื่อคุ้มครองบุคคลภายนอกที่เข้าทำนิติกรรมกับห้าง

เพราะคำนึงถึงตัวหุ้นส่วนเป็นสำคัญ

- ผู้แสดงตนต้องรับผิดชอบ เฉพาะหนี้ที่บุคคลภายนอกหลงเชื่อว่าเป็น
หุ้นส่วน ไม่ใช่รับผิดชอบในหนี้ทั้งปวงแก่เจ้าหนี้ทุกรายของห้าง

- แต่การรับผิดชอบในบรรดาหนี้ของห้างตามมาตรา ๑๐๕๔ วรรคหนึ่ง
รวมไปถึงมูลหนี้จากนิติเหตุ เช่น ละเมิด ค่าภาษี ซึ่งอาจไม่มีข้อเท็จจริงว่า
บุคคลภายนอกหลงเชื่อหรือไม่

- กรณีการใช้ชื่อ จะต้องรับผิดชอบเมื่อให้ความยินยอมโดยตรงหรือ
โดยปริยาย ไม่ใช่ห้างนำชื่อไปใช้โดยผลการ ตามฎีกาที่ ๕๓๑๖/๒๕๕๙
(เนติ ๗๓) เป็นการยินยอมโดยปริยายแล้ว

- มาตรา ๑๐๕๔ วรรคหนึ่งไม่นำไปใช้กับห้างหุ้นส่วนสามัญนิติ
บุคคล และห้างหุ้นส่วนจำกัด เพราะข้อความจดทะเบียนเป็นอันรู้แก่
บุคคลทั้งปวงตามมาตรา ๑๐๒๒

ตัวอย่าง

ห้างหุ้นส่วนสามัญ มี ก ข ค เป็นหุ้นส่วน เพื่อขายเสื้อผ้า

ก ทำสัญญาซื้อผ้าจากบริษัท จ ๕๐,๐๐๐ บาท

ข ทำละเมิดอันเนื่องมาจากกิจการของห้างต่อ ช ๖๐,๐๐๐

บาท

ง ไม่ใช่หุ้นส่วนแต่แสดงตนด้วยวาจาต่อ ฉ ว่าเป็นหุ้นส่วน จน
ฉ ให้ห้างฯ ยืมเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท

ง ต้องรับผิดชอบต่อ ฉ เท่านั้น ตามหนี้เงินกู้ ๑๐๐,๐๐๐ บาท
และใช้สิทธิไล่เบี้ยเอาแก่ ก ข ค ได้

ฎีกาที่ ๕๓๑๖/๒๕๕๙ (เนติ ๗๓)

จำเลยที่ ๑ กับบริษัทต่างประเทศ ๒ บริษัท จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มโดยใช้ชื่อว่า “กิจการร่วมค้า พ. และบริษัท พ. /บริษัท ล.” และทำสัญญากับ กทม. ถือว่า กิจการฯ เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน ต่อมา จำเลยที่ ๑ โอนสัดส่วนการลงทุนทั้งหมดให้จำเลยที่ ๒ แต่พฤติการณ์ของจำเลยที่ ๑ ตั้งแต่กิจการฯ ทำสัญญากับ กทม. และยื่นคำขอจดทะเบียนภาษีฯ จนเลิกกิจการฯ มีการใช้ชื่อจำเลยที่ ๑ เป็นชื่อกิจการฯ มาตลอด จำเลยที่ ๑ เป็นผู้ร่วมก่อตั้งกิจการฯ ต้องทราบเรื่องแต่ต้น แต่ไม่ดำเนินการให้เห็นว่าไม่ยินยอมหรือคัดค้านการใช้ชื่อตนเป็นชื่อกิจการฯ เหตุในการประเมินภาษีคดีนี้ก็เนื่องจากกิจการฯ ไม่ได้ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีมูลค่าเพิ่มในช่วงเวลาที่ใช้ชื่อจำเลยที่ ๑ เป็นชื่อกิจการฯ จำเลยที่ ๑ จึงต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกในหนี้ของกิจการฯ ตามมาตรา ๑๐๕๔

๖.๖ หุ้นส่วนเรียกเอาส่วนของตนในกิจการซึ่งไม่ปรากฏชื่อ ตามมาตรา ๑๐๔๘

“มาตรา ๑๐๔๘ ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งจะเรียกเอาส่วนของตนจากหุ้นส่วนอื่น ๆ แม้ในกิจการค้าขายอันใดซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตนก็ได้”

- ให้เปรียบเทียบ มาตรา ๑๐๔๙ ผู้เป็นหุ้นส่วนจะถือเอาสิทธิใด ๆ แก่บุคคลภายนอกในกิจการค้าขายซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตนนั้นหาได้ไม่
หัวข้อ ๕.๑.๓